

Forskarutbildningsämne

Fakultetens kvalitetssäkring regleras via Ämneskollegium, Forskarkollegium och Rådet för utbildning på forskarnivå (RUF). Ämneskollegium (ÄK) består av samtlig anställd och här diskuteras, beskrivs och utvecklas ämnets innehåll och avgränsningar. Inom ÄK formeras även ett Forskarkollegium (FK) med tillsvidareanställd vetenskapligt kompetent personal. RUF är kvalitetsansvarig för forskarutbildningen. Arbetsfördelningen och samordningen mellan ÄK, FK och RUF representerar fakultetens modell för kvalitetssäkring. Inom Avdelningen för utbildningsvetenskap (UTV) har FK delegerat ansvaret för frågor som rör forskarutbildningen till ett Handledarkollegium.

Pedagogikämnets huvudsakliga vetenskapliga uppgift är att beskriva, förstå och förklara historiska och samtida påverkansprocesser som fostran, utbildning, undervisning och lärande inom en samhällelig kontext.¹ År 2016 bedrevs pedagogisk forskning vid MIUN inom områdena: teknikstött lärande; lär-, läs- och skrivprocesser; specialpedagogik; barns och ungdomars lärande; demokrati, värdegrund, kvalitet och utvärdering, samt; skolutveckling, ledarskap och entreprenörskap. MIUN ger kurser i pedagogik på grundnivå (fil.kand), avancerad nivå (fil.mag, fil.mas) samt på forskarnivå (fil.lic, fil.dok).

Forskarutbildningen i pedagogik omfattade ht16 13 doktorander, samtliga aktiva inom förväntad tidsram. Tre är licentiander och antagna inom projekt: ett inom MIUNs grundutbildningsstrategi mot e-lärande; ett annat i samverkan med Timrå kommun; ytterligare ett, övningsskoleprojektet, i samverkan med ett Regionalt Utvecklingsnätverk (RUN).

Pedagogikämnet har tydlig koppling till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Den vetenskapliga grunden, dvs. att kritiskt granska, pröva och sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang samt söka efter förklaringar och orsakssamband i tillgänglig relevant forskning, är central i forskarutbildningens obligatoriska kurser: pedagogik som vetenskap; vetenskapsfilosofi i pedagogisk forskning; design och metodval; kvantitativ metod och; kvalitativ metod i studier av pedagogiska praktiker.

Motsvarande gäller för beprövad erfarenhet, dvs. kunskap som är genererad vid upprepade tillfällen över tid, som är dokumenterade och kvalitetssäkrade enligt vedertagen metod, alternativt lärande exempel. I 3 av 5 obligatoriska forskarutbildningskurser uttalas ämnets koppling till pedagogisk praxis, där forskarstudierna utgår från beprövad erfarenhet alternativt lärande exempel där sådana finns, se nedan.

Motiv till koppling mellan vetenskaplig grund och pedagogisk praxis

Pedagogikämnets vetenskapliga grund och nära koppling till pedagogisk praxis gör det möjligt för doktoranden att relatera sina studier till arbetslivserfarenheter. Det betyder att oavsett om en doktorand är verksam inom ramen för ett projekt eller inte, så kan denne i förekommande fall begrunda sina pedagogiska erfarenheter i sin forskarutbildning.

Som exempel på en *möjlig* koppling mellan pedagogisk praxis och vetenskaplig grund går det använda en av flera doktorander. I egenskap av grundskollärare drevs doktoranden av en nyfikenhet att bättre förstå hur elevers lärande går till. Detta driv blev ett motiv till att doktoranden efter tiotalet år som lärare bestämde sig för att börja studera igen. De frågor som doktoranden i egenskap av lärare då ställde sig inspirerar idag till doktorandens val av studieobjekt i avhandlingen. I och med detta skapas en koppling mellan lärarens praktik och dennes forskarutbildning några år senare i livet. Exemplet visar hur en doktorand inom ramen för sin forskarutbildning över tid fördjupar sin kunskap och förståelse på ett konstruktivt sätt.

Förståelse för forskarutbildningsämnet i sin helhet

En viktig styrka i forskarutbildningen är pedagogikämnets nära koppling till pedagogisk praxis i skolan, vilken under förhållandevis lång tid varit kritiskt granskad i den samhälleliga debatten om skolan. Detta gör det möjligt för både doktorander och lärare att inom ramen för forskarutbildningen utveckla en tydlig ämnesidentitet, med avseende på den vetenskapliga uppgiften att beskriva, förstå och förklara historiska och samtida påverkansprocesser.

Även om både skola och förskola är självklara och viktiga kunskapsområden för forskarutbildningen i pedagogik, är det viktigt att även fokusera ytterligare forskningsområden som arbetar med andra påverkansprocesser. Ett sådant forskningsområde är organisatoriskt lärande inom privata och offentliga organisationer, exempelvis gällande jämställdhetsintegrering, kompetens, kompetensutveckling och kompetensöverföring. Ett annat viktigt kunskapsområde är det informella lärandet inom fritidshem och den verksamhet som där bedrivs i förhållande till barnens tid i och efter skolan. Ett tredje är uppföljnings- och utvärderingsforskning inom nationella specialpedagogiska utvecklingsinsatser.

Under de senaste tre åren har det pågått försök att etablera forskning mot bland annat yngre barn och fritidshem. Flera artiklar har publicerats och medel har sökts för olika pilotprojekt. För tillfället pågår det 5 förstudier inom avdelningen. Exempelvis, förstudien *Estetiska uttrycksformer för kommunikation och lärande* syftar till att utveckla lärarprogrammen. Möjligheten för studenter att ta del av och att utöva olika konstformer ökar deras medvetenhet om betydelsen av kultur i vid mening. Denna medvetenhet om olika kommunikativa uttrycksformer kommer i sin tur barn och elever tillgodo vilket är betydelsefullt ur ett demokratiskt perspektiv. För övrigt så är denna förstudie kopplad till forskningsinriktningen *Undervisning, lärande och ledarskap (ULL)*, som beskrivs nedan under rubriken Forskarutbildningsmiljö.

Under 2016 redovisades resultatet från en tidigare lärosätesövergripande utvärdering (Assessment of Research and Co-production, ARC). De tre bedömarna, varav två internationella, skrev följande: "Overall the Panel believes that the department is moving in the right direction with the recent reorganisation of the research into 3 research group specialisations. It will be important to continue with and keep the momentum that has been created by these changes and to continue to build and identify common research topics and areas within each area of specialisation.

During the visit the most important suggestions to consider for the future included:

1. Inviting and/or appointing more visiting international professors and researchers
2. More activities in international congresses
3. Developing more international institutional contacts
4. Submitting more articles in journals with impact values
5. Developing future cooperation with other centres, both internally and externally, and with other academic partners
6. Increasing the number of doctoral students
7. Develop grant application support mechanisms for researchers at all levels
8. Recruiting senior researchers to the teams and strengthening the continuation of the research in the centre."

De åtgärder som inledningsvis har vidtagits utifrån bedömarens förslag och som skiner igenom i föreliggande självvärdering till UKÄ, refererar främst till punkt 2-5. I självvärderingens brödtext hänvisas till ovanstående punkter genom hänvisningar till exempelvis (ARC 2) eller (ARC 3).

Personal

Forskarkollegiet vid UTV bestod under större delen av 2016 av 17 disputerade, varav 10 lektorer, 4 professorer, 1 gästprofessor och 2 docenter. Inom handledarkollegiet fanns 4 docenter, 7 professorer, 2 lektorer och 1 doktorandrepresentant i pedagogik, 1 docent i statsvetenskap, 1 lektor i naturvetenskapernas didaktik, 1 professor i naturvetenskapernas didaktik och 1 professor i matematikdidaktik. Bland dessa finns det 1 person som både är anställd som professor i pedagogik och meriterad som docent i sociologi.

Handledarkollegiet består dock av fler personer än de som är aktiva som handledare för doktorander med pedagogik som huvudämne. De aktiva handledarna utgörs av 14 disputerade, varav 3 docenter, 7 professorer och 2 lektorer i pedagogik, 1 docent i statsvetenskap och 1 professor i matematikdidaktik. Bland handledarna finns följande övergripande kompetensområden representerade: skolutveckling och skollärande; undervisning och lärande, E-lärande; forskning om utvärdering och utvärderingsforskning, matematikdidaktik, samt; lärande i arbetslivet. Dessa områden representerar både ämnets bredd och djup (se även nedan om forskarutbildningsmiljöns forskningsinriktningar).

Fakulteterna på MIUN anordnar gemensamt en handledarutbildning för utbildning på forskarnivå. Kursen är öppen för anställda som disputerat. Alla handledare i pedagogik har gått denna typ av kurs.

När det gäller ekonomiska handledarresurser så används en schablon för beräkning av lönebidrag för handledning som baserar sig på den 90:e percentilen av en professorslön vid Fakulteten för humanvetenskap (HUV), samt lokalt kostnadspåslag (LKP), overhead (OH) och kontorskostnader. Fakulteten finansierar årligen 85 timmar handledning (5 % av årsarbetstiden) för fakultetsfinansierade doktorander. Huvudhandledaren beslutar om hur timmarna ska fördelas mellan huvudhandledare och biträdande handledare. Utöver det avsätter fakulteten 100 000 kr för ovan nämnda fakultetsgemensamma handledarutbildning.

Rekryteringen av doktorander vid det förra antagningstillfället 2015 gick till enligt följande. Urvalskriterierna var uppfyllande av behörighetskrav och projektbeskrivningens originalitet, genomförbarhet och kvalitet, i linje med UTVs forskningsinriktningar (se aspekten Forskarutbildningsmiljö nedan). I kriterierna ingick a) självständiga arbeten under högskoleutbildningen, b) skrifter och publikationer som visar på förmåga till självständighet, c) kunskap om och intresse för forskningsområdet, och d) förmåga till att genomföra en mindre forskningsuppgift på plats.

Två forskare inom varje inriktning läste ansökningar. Därefter togs 2-3 personer ut per intervju/inriktning. I samband med intervjun fick sökande också ca. 4 timmar på sig att läsa och skriva en vetenskaplig reflektion om en artikel i allmänpedagogik. Bedömande forskare föreslog vem som skulle bli antagen till respektive inriktning, med hänsyn till befintlig handledarkompetens.

Det finns goda förutsättningar för doktorander att byta handledare. Initiativet ska dock komma från doktoranden. När en doktorand uttrycker en önskan om att byta handledare behandlas ärendet på nästkommande månatliga handledarkollegium. Utan att ifrågasätta önskemålet förs en diskussion om önskemålet om handledarbyte och ansvarig för forskarutbildningen får i uppdrag att prata med doktoranden i fråga om dennes preferenser för ny handledare. Därpå kontaktas den föreslagna handledaren och vid nästa handledarkollegium beslutas vanligtvis om ett handledarbyte. Strävan är att i så hög grad som möjligt tillgodose doktoranders önskemål om handledare, men ibland är det inte möjligt på grund av den föreslagna personens tjänstgöringsskyldigheter. I sådana lägen ombeds doktoranden att föreslå en alternativ person utifrån den ovan nämnda principen att önskemålet ska komma från doktoranden.

Vetenskaplig och pedagogisk kompetensutveckling av handledare och lärare sker på olika sätt. Vetenskaplig kompetensutveckling sker dels via deltagande i nationella och

internationella seminarier och forskarkonferenser, dels via egen forskning och publicering i vetenskapliga och populärvetenskapliga tidskrifter. Utöver det medverkar forskare i olika fora såsom regionala paneldebatter och granskare för internationella tidskrifter. För pedagoger finns även Swedish Educational Research Association (SWERA). SWERA är en nationell förening med syfte att i samarbete med övriga nordiska länder främja pedagogisk forskning och praktik i Sverige.²

Pedagogisk kompetensutveckling sker på ett övergripande plan via MIUNs strategiska kompetensförsörjningsplan för 2011–2015 (förlängd t.o.m. 2016). Målet med planen är att ha tillräcklig tillgång till kvalificerad personal inom olika vetenskaps- och verksamhetsområden. Detta för att universitetet ska uppnå sina mål och vara attraktivt för studenter, anställda, forskningsfinansiärer och det omgivande samhället.

Utöver den planen ska varje avdelning ha en egen kompetensförsörjningsplan, som beskriver vilka aktiviteter och åtgärder som ska genomföras både kort- och långsiktigt för att säkerställa att rätt kompetens finns för att nå verksamhetens mål. Kompetensförsörjningsplanen ska kopplas till universitetets strategiska mål och planer samt utgöra en naturlig del av avdelningarnas verksamhetsplan och verksamhetsberättelse. Planen tas fram genom en kompetenskartläggning.

Det är dock upp till varje handledare/lärare att vara aktiv och följa debatter i olika medier om samhällets utveckling. För pedagoger utgör ovan nämnda SWERA en viktig källa för aktuella diskussionsämnen. Andra möjligheter gäller för personal som har expenser och forskning i sina anställningar, såsom professorer. De senare har goda förutsättningar att förkovra sig inom ramen för sin anställning.

Det finns olika fora där handledare kan kontrollera och följa upp kvaliteten i handledning och undervisning. Ett av de viktigare är de månatliga mötena i handledarkollegiet där handledare diskuterar olika frågor som rör forskarutbildningen, handledning och doktorander. Under dessa möten beslutas om doktoranders individuella läskurser och vilka personer inom handledarkollegiet som ansvarar för att undervisa på obligatoriska forskarutbildningskurser.

När det gäller individuella läskurser så fördelas examinatorer i linje med fakultetens riktlinjer. Ifråga om obligatoriska forskarutbildningskurser utses ofta en eller två examinatorer att tillsammans med ytterligare en eller två lärare föreslå revidering av kurslitteraturen, planera kursen, ge och examinera den. Oavsett vilken kurs det är frågan om så följs resultatet upp i handledarkollegiet vid ett senare tillfälle.

Ytterligare ett inslag i handledarkollegiet är den månatliga genomgången av varje enskild doktorand. Under denna genomgång deltar inte doktorandrepresentanten, varför den punkten finns näst sist i dagordningen, innan mötets avslutning. Genomgången går till så att närvarande handledare och eventuell examinator/lärare kommenterar doktorandens studiegång och prestationer. Detta möjliggör dels att i 30-dagarscykler följa upp (kvalitetssäkra) doktoranders progression i sin forskarutbildning, dels analysera eventuella problem alternativt specifika behov med förhållandevis kort varsel.

I samband med handledarkollegiets månatliga möten är det möjligt att kontinuerligt följa upp handledarkollektivets aktuella och framtida kompetensbehov. Vid rekryteringsbehov av handledare informeras avdelningschefen, dels via sin närvaro under möten, dels via protokoll från mötet. Ett konstaterat behov kan resultera i att lektorer uppmuntras och får stöd både av seniora forskare och av ledningen att lägga upp en personlig kompetensutvecklingsplan relativt forskarutbildningen för sin vetenskapliga utveckling. I samband med handledarbyte kan det innebära att en senior forskare rekryteras till handledarkollegiet, vilket vidgar kollegiets kompetensområden.

Eftersom handledarkollegiet består av seniora forskare, avdelningschef och doktorandrepresentant sker det en kontinuerlig återkoppling av kvalitetsutvecklande åtgärder till relevanta intressenter. Utöver det sker även samtal både om och med enskilda doktorander.

Dessa samtal gäller speciellt sådant som tas upp under genomgången av varje enskild doktorand (då doktorandrepresentanten inte deltar i mötet).

En mer allmän kvalitetsutvecklande åtgärd är återkoppling av ämnesrelevanta frågor som tas upp inom den nationella föreningen SWERA. SWERA har dels ett årligt möte, dels löpande informationsverksamhet som inkluderar kontakter med personer som ingår i handledarkollegiet. Ett exempel på denna typ av extern intressent är att det inom SWERA finns en särskild arbetsgrupp som behandlar frågor som rör forskarutbildningen inom det pedagogiska kunskapsområdet. Sakfrågor som tas upp i den gruppen har handledarkollegiet indirekt tillgång till.

Utöver det finns Rådet för utbildning på forskarnivå (RUF) inom MIUNs humanvetenskapliga fakultet.³ Rådet har till uppgift att bevaka och främja utbildningen på forskarnivån. Rådets primära uppgift är att ha kvalitetsansvar för och att följa upp kvaliteten på utbildning på forskarnivå. En av handledarkollegiets ledamöter ingår i RUF. För att säkerställa att alla handledare är uppdaterade vad gäller fakultetens riktlinjer, ingår riktlinjerna som punkter på handledarkollegiets dagordning årligen. Via kollegiala diskussioner omsätts fakultetens riktlinjer till avdelningspraxis.

Beskrivning, analys och värdering av aspekten personal

Ett centralt arbetslivsperspektiv är att majoriteten av de som disputerar stannar kvar vid lärosätet eller går till andra lärosäten. Därmed skolas doktoranderna in i kollegialt arbete då de bedriver undervisning i ämnet under doktorandtiden. Till detta kommer även samarbeten om studentutvärderingar och kollegiala bedömningar i forskningsgrupper och lärarlag.

Under handledarkollegiets möten är det möjligt att kollegialt samtala om enskilda doktorander. Detta kan exempelvis leda till att en doktorand vid behov ges möjlighet till extra handledarkompetens. Det kan också leda till att en doktorand ges möjlighet att dra ned på sin studietakt för att på så vis genomföra forskarutbildningen under längre tid än planerat.

Samtalen kan även handla om bedömning och examination i samband med forskarutbildningskurser. I de fall en doktorand blir underkänd på en examinationsuppgift inom forskarutbildningen erbjuds denne olika typer av handledning för att uppnå examensmålen, exempelvis beroende på vilka lärstrategier som passar doktoranden bäst. Det kan vara skriftlig eller muntlig feedback; hög eller låg struktur i feedback; retoriska, framåtsyftande, reflekterande, analytiska eller vetenskapligt, teoretisk och/eller metodologiskt utmanande frågor.

Sammansättningen av handledarkollegiet kan uppfattas som jämställd ifråga om kön, då det består av 8 kvinnor och 9 män. Detta gäller även andelen övriga disputerade på avdelningen, där finns 5 kvinnor och 4 män utöver de som ingår i handledarkollegiet. Däremot är kompetenserna ojämnt fördelade mellan kön inom handledarkollegiet. Det finns tre kvinnliga professorer, två kvinnliga docenter, två kvinnliga lektorer och en kvinnlig doktorand. Bland männen finns det sex professorer, tre docenter och en lektor. En av männen är både professor i pedagogik och docent i sociologi. Detta betyder att om andelen kvinnliga professorer och docenter i handledarkollegiet ska spegla andelen kvinnor och män bland doktoranderna bör den öka eftersom det i pedagogikämnet doktorandgrupp finns tio kvinnor och tre män. Ämnets strävan är dock att, även om pedagogikämnet är kvinnodominerat, balansera sammansättningen av kvinnor och män inom doktorandgruppen.

Förståelse för aspekten personal i sin helhet

En styrka med forskarutbildningen i pedagogik är att det sedan 2007 funnits förhållandevis omfattande interna medel, vilket har sitt ursprung i statsmaktens krav på forskarutbildade lärare inom lärarutbildning. Därför utgår speciella fakultetsmedel för särskild satsning på

lärarutbildningen (SLL-medel), vilka kan och har nyttjats för doktorandanställningar. En annan styrka är att forskarutbildningsämnen vid MIUN tilldelats medel motsvarande två doktorander med 100 % forskning under 4 år.

Ytterligare en styrka är att det finns rutinerad personal och rutinerade doktorander som ger stöd och balans till andra doktorander som befinner sig i olika stadier av sin utbildning.

Ännu en styrka med avseende på personal är MIUNs samarbete med Umeå universitet (UmU) sedan 2007 (se nedan). Samarbetet innebär vidgade kollegiala samarbeten och kompetensutbyten mellan lärosätenas personalgrupper relativt forskarutbildningen, inte minst inom handledarkollegiet.

Ett viktigt utvecklingsområde är att kontinuerligt se över relationen mellan antalet handledare med rätt kompetensnivå och antalet doktorander som antas samt antalet doktorander som varje handledare har. För många doktorander på samma handledare, kan ge dåligt resultat då det riskerar att bli för många personer för handledaren att förhålla sig till.

Ett annat viktigt utvecklingsområde finns i rekryteringen av doktorander. Detta för att det behövs ett breddat urval av doktorander som på förhållandevis goda grunder kan förutspås arbeta både självständigt och tillsammans med andra, på ett sätt som gynnar såväl forskarutbildningsmiljön som de egna studierna.

Utifrån ett framtidsscenario bedömer vi att det kommer att vara svårt att behålla antalet doktorander inom forskarutbildningen utan att andelen externa medel ökar. Det finns tecken på att både MIUN och andra lärosäten ökar andelen licentiander bland sina doktorander. Skälet till det är att externa medel sällan erhålls längre än för tre år (ARC 6).

Utöver det finns det en bräcklighet i kontinuiteten vad gäller professorspositionerna. I nuläget finns det fyra interna professorer i pedagogik, två av dessa är dock 63 år och äldre. Detta gör det angeläget att både anamma en strategisk kompetensutveckling bland lektorer och docenter inom avdelningen och att utveckla forskningsverksamheten så att den kan attrahera externa sökande till framtida utlysningar (ARC 8).

För att vidmakthålla kontinuiteten i forskarutbildningen tar UTV fortlöpande in nya doktorander när det finns medel för detta (ARC 6). Utöver det uppmanas nydisputerade att genomföra handledarutbildning så att både tillgången till handledare och bredden på handledarkompetens garanteras.

En åtgärd genomfördes läsåret 2015/16 då pedagogikämnet beviljades medel av rektor för ett utvecklingsprojekt där disputerade skulle utveckla sin förmåga och färdighet att skriva projektansökningar och söka externa forskningsmedel (ARC 7). Ett antal projektansökningar skrevs och vissa beviljades medel.

En annan viktig åtgärd genomfördes vid årsskiftet 2015/2016 då UTVs forskningsmiljö delades in i tre forskningsinriktningen, se nedan. Syftet med dessa inriktningar är att de på ett brett plan ska fungera som kompetenshöjande för samtlig personal, i synnerhet för handledare och doktorander. Målet är att över tid utveckla en proaktiv forskningsmiljö som inte enbart omfattar forskare, forskarhandledare och doktorander, utan även inkluderar annan personal. En sådan bredd kan vara särskilt gynnsam för doktorander eftersom de kan få fler personer att vända sig till, än inom den krets som är direkt kopplad till forskarutbildningen.

Forskarutbildningsmiljö

Forskarutbildningsmiljön i pedagogik utgår från inriktningar som verksamhetsmässigt hålls ihop av en gemensam seminarierie, ett forskarkollegium och ett handledarkollegium, det senare tillsammans med Avdelningen för ämnesdidaktik och matematik (DMA). DMA ingår i Fakulteten för naturvetenskap, teknik och medier (NMT).

Forskarutbildningen i pedagogik vid MIUN bedrivs även i samarbete med forskarutbildningen i pedagogik vid UmU. Former för samarbetet har funnits i drygt 15 år. För att underlätta samarbetet har pedagogikämnen vid UTV och UmU över tid (ARC 5):

- samordnat den allmänna studieplanen i pedagogik vid respektive universitet så tillvida att utbildningarna har samma obligatoriska kursmoment,
- samordnat kursutbudet av obligatoriska kurser vid respektive universitet så att antagna vid respektive forskarutbildning kan samläsa kurser,
- samordnat handledning och genomförande av obligatoriska kurser inom respektive forskarutbildning i respektive universitets handledarkollegium/forskarutbildningsutskott,
- samordnat diskussioner i respektive handledarkollegium/forskarutbildningsutskott rörande förändringar avseende kursutbud, utbildningsplaner, policy för sampublicering, sammanläggningsavhandlingar etc.,
- löpande kommunicerat frågor som rör forskarutbildningens genomförande mellan de ansvariga för respektive forskarutbildning, exempelvis planerad antagning av doktorand/licentiand, lämpliga huvud- respektive biträdande handledare inför antagning av doktorander etc.,
- beslutat om resebidrag för doktorander för studieträffar och seminarier vid respektive universitet vid genomförandet av obligatoriska kurser,
- upprätthållit gemensamma doktorandträffar som doktoranderna vid respektive universitet växelvis ansvarar för.

Inom ramen för en överenskommelse åtar sig respektive lärosäte att samarbeta i enlighet med ovanstående punkter. I det fall någon av parterna väljer att avbryta samarbetet upphör det.

Doktoranderna är medlemmar i olika nätverk (ARC 3; ARC 5):

- Higher Education and E-learning (HEEL) med medlemmar från MIUN, UmU, och Kungliga tekniska högskolan (KTH). Utöver det kontakter med forskare från Aalborg University, Open University UK samt Open University of the Netherlands, Athabasca University och Linnéuniversitetet (ARC 5).
- Studies in Educational Policy and Educational Philosophy (STEP) vid Uppsala universitet.
- Nätverk för Ämnesdidaktisk forskning i Matematik och Naturvetenskap (NÄMN) vid MIUN.
- Nordiskt nätverk för forskning om läsning och skrivning.
- Inom specialpedagogik och inkluderande undervisning genom resor till universitet i Tjeckien (Masaryk University, Brno), Litauen (University of Applied Science, Vilnius) och Portugal (Polytekniko de Porto, Porto), ELSIN (European Learning, Styles and Individual Differences Network Strategies).

I forskarutbildningen uppmuntras varje forskarstuderande att vid något tillfälle presentera sin forskning vid en internationell konferens ((ARC 2) något som samtliga doktorander antagna före 2015 gjort, och redan några doktorander antagna 2015). I utbildningen förekommer också kurser med internationella inslag genom gästföreläsare.

Förutom att forskarstuderande i vissa fall kan få tillgång till handledares nätverk har de tillgång till det nätverk som etablerats i och med samverkan med UmU. Till detta kommer den typ av nätverksbyggande som sker via doktoranders medverkan i internationella konferenser, exempelvis den förkonferens som varje år arrangeras av European Conference on Educational Research (ECER). ECER är en del av Educational Research Associations (EERA). Doktoranderna uppmanas att medverka i denna typ av föreningar och att kontinuerligt aktivt delta i konferenser (ARC 2-3). Utöver det rekommenderas de att hålla sig ajour med konferenser som har en mer avgränsad målgrupp. Dessutom uppmanas de att etablera personliga kontakter med forskare och att exempelvis, där det är möjligt, lägga fram egna paper på andra lärosäten (ARC 5).

Ovan nämnda exempel på nätverk kan ses som komplement till de forskningsinriktningar som representerar forskningsmiljöns bredd och djup: *Styrning, utvärdering, normalisering (SUN)*; *Undervisning, lärande och ledarskap (ULL)* och; *Kommunikation och kultur i särskilda sammanhang (KKSS)*.⁴ Inom inriktningen SUN studeras utbildningssystemets utveckling med avseende på samspelet med social/politisk/ekonomisk förändring samt vad kvalitets- och utvärderingsfenomenet inom utbildning kan leda till. Inriktningen har ett väl etablerat anseende såväl internationellt som nationellt och regionalt. Det gäller forskning om demokrati, värdegrund, kvalitet och utvärdering samt skolutveckling på strukturell nivå.

Syftet med ULL är att initiera forskningsaktiviteter och samla den forskningsverksamhet som behandlar undervisning, lärande och ledarskap. Avdelningens tre ämnen; pedagogik, bild och samhällskunskap ingår i inriktningen. Undervisning, lärande och ledarskap utgör viktiga forskningsfält i samtliga tre ämnen och knyter an till avdelningens utbildningsprogram, främst lärarutbildning. Inom inriktningen finns dels forskning om verksamhetsförlagd utbildning (VFU, övningsskolor) och lär-, läs och skrivprocesser samt ledarskap i skolan, dels forskare med såväl nationellt som internationellt gott renommé.

Inom KKSS framhålls bland annat avdelningens starka forskning inom e-lärande, vilken delvis har en nationell, delvis en internationell position (ARC 3). Här finns även forskning om lärande, kompetens och kompetensöverföring i arbetslivet. Forskningen knyter an till avdelningens utbildningsprogram och fristående kurser i pedagogik. Inom inriktningen verkar forskare med stark nationell ställning som även uppmärksammas internationellt.

UTVs samverkan med omgivande samhälle sker på olika sätt. En av doktoranderna har till uppgift att utvärdera förutsättningarna för en gemensam utveckling av skolor på fältet och lärande inom lärarutbildningen med inriktning mot VFU. Utvärderingen sker inom ramen för regeringens satsning på övningsskoleprojekt som syftar till att höja kvaliteten i den verksamhetsförlagda utbildningen.⁵

Ett annat exempel är en licentiand som är antagen som kommundoktorand i samverkan med Timrå kommun. Studieobjektet är pedagogers reflektioner om pojkars och flickors olika förutsättningar: om, hur och i vilken utsträckning gör de detta.

Två doktorander ingår i specialpedagogiska nätverk tillsammans med regionens specialpedagoger. Det sker även ett samarbete med Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM) och några av regionens för-, grund- och gymnasieskolor beträffande utvärdering och följeforskning av utvecklingsprojekt för särskilda insatser i skolan, (SiS-medel), dvs. medel från SPSM. För dessa projekt krävs uppföljnings- och utvärderingsforskning och UTV har den kompetensen

En annan doktorand har ingått i en forskningsgrupp inom ramen för ett forsknings- och skolförbättringsprojekt i regionen under tre år (2012-2015) och skriver sin sammanläggningsavhandling med insamlad empiri från projektet. Projektet var ett samarbete i regionen med ett universitet, tre skolor i tre kommuner, och tre viktiga företag i området, en internationell pappersmassaindustri, ett nationellt kraftbolag, och ett nordiskt turistföretag.

Andra exempel på möjligheter till samverkan med omgivande samhälle är samverkansavtalen mellan Mittuniversitetet och Sundsvalls kommun (MIUN 2014/1100) respektive Härnösands kommun. Avtalet med Sundsvalls kommun rör sig om sammanlagt 30 miljoner SEK 2015-2017 och avtalet med Härnösands kommun handlar om 14 miljoner SEK 2016-2020. Båda dessa avtal utgör goda förutsättningar för doktoranders samverkan med omgivande samhälle.

Säkerställandet av progressionen i doktorandens forskarutbildning och kvaliteten på de avhandlingar som går till disputation sker stegvis och över tid inom ramen för högre seminarier. Under de första 20% av avhandlingspoängen förväntas doktoranden skriva en forskningsplan som är en fyllig beskrivning av problembakgrund, teoretisk utgångspunkt, metodologiska val och typ av datainsamlingar. Seminariestrukturen innebär ett traditionellt oppositions- och försvarsförfarande där en doktorandkollega från en tidigare doktorandkull opponerar på texten medan författaren försvarar sin text och sitt tillvägagångssätt. Mot slutet av seminariet ger auditoriet kommentarer och synpunkter.

Då handledare anser att avhandlingstexten motsvarar 50% av avhandlingspoängen är det dags för nästa högre seminarium. Då förväntas doktoranden redovisa delar av texten som är ”klara” och kommentera delar som behöver läggas till alternativt utvecklas och varför de behöver skrivas. Seminariestrukturen är densamma som ovan, men med den skillnaden att opponenter är en intern docent eller professor.

Motsvarande förfaringssätt som ovan gäller när avhandlingstexten anses motsvara 90% av avhandlingspoängen. Då förväntas doktoranden att redovisa en helhet från början till slut. Är det en sammanläggningsavhandling bör den omfatta kappan och två publicerade artiklar samt två artikelmanus. Seminariestrukturen är densamma som ovan, men med den skillnaden att det finns både en extern och en intern opponenter som är docent eller professor. Den externa opponenterens kompetens ska företrädesvis stämma med doktorandens kunskapsområde.

Utöver dessa steg har doktoranden möjlighet att när som helst få sina idéer och texter granskade vid UTVs öppna högre seminarier.

När datum för licentiatseminarium eller disputation har fastställts av dekanen tilldelas forskarutbildningsämnet ett bidrag för täckande av kostnader för exempelvis opponenterarvode, reseersättningar och tryckkostnader. Vid disputation tilldelas ämnet ett bidrag på 50 000 kr och vid licentiatseminarium 25 000 kr.

Pedagogikämnets doktorandgrupp bestod 2016 av 13 personer varav 10 kvinnor och 3 män. Åldersspannet var 36-56 år med en medelålder om 47 år. Samtliga har relevanta språkkunskaper och ingår i forskningsmiljön. Vissa av dem bor på annan ort, men deltar utifrån samma premisser som övrig personal.

Följande inriktningar finns representerade bland doktoranderna:

- (Förutsättningar för) Gemensam utveckling av övningskolor på fältet och lärande inom lärarutbildningen med inriktning mot VFU.
- Digitala resursers inverkan på elevers textskapande, exempelvis hur elever i klass 4-6 kan använda dator när de skriver. Multimodalitet – använder både bild, musik, video, dvs. allt som finns inbyggt i tekniken.
- Hur lärande kan förstås i en verksamhet som implementerar politiska direktiv.
- Undervisningsstrategier och metoder, en didaktisk studie om pedagogers reflektioner över pojkers och flickors olika förutsättningar.
- Elevers matematiklärande utifrån meningsskapande av matematikläroböcker. Mötet mellan elev och matematiklärobok.
- Mobilt lärande i högre utbildning. Situerad ändamålsenlig användning av mobil teknik i högre utbildning.
- Hur skollärdaskap konstrueras och lärarens roll i detta. Mötet mellan lärare och rektorer i glesbygd.

- Skolledarskap och skolförbättring angående rektors ledarskap i relation till att bedriva skolförbättringsarbete i den lokala skolan.
- Specialpedagogik; lärarnas uppfattning om inkludering av mellanstadieelever med beteendeproblem i vanliga klasser.
- Fostran och identitetsbildning i förhållande till entreprenörskap i utbildning.
- Hur elevinflytande kommer till uttryck i undervisningen i interaktionen mellan lärare och elev.
- Upptäcka och beskriva elevers kommunikationsmönster under lektionstid vid en multikulturell kommunal högstadieskola.

Könsfördelningen inom doktorandgruppen speglar den fördelning som råder vid avdelningen som helhet. Då UTV är grundutbildningstung med fokus på lärarutbildning, som i sig huvudsakligen består av kvinnor, har avdelning historiskt sett rekryterat fler kvinnor än män. Detta kan bero på att UTV ofta har rekryterat verksamma lärare till adjunkter. Flera av dessa har sedan gått vidare till avdelningens forskarutbildning.

Samtliga doktorander har eget arbetsrum och uppmanas att närvara på arbetsplatsen. Var och en dem överenskommer med avdelningschefen om sin närvaro. Vissa doktorander väljer att tidvis förlägga sitt arbete till hemmet, andra att arbeta på campus. Var doktoranden väljer att arbeta hänger ofta samman med var denne befinner sig i utbildningsprocessen. Vid avdelningen finns en flexibel hållning till arbetsort. Doktoranderna förväntas dock finnas på arbetsplatsen vid viktiga möten, såsom högre seminarier, personalmöten personaldagar och kollegiemöten av andra slag.

Det finns en medvetenhet om att bo på annan ort riskerar att försaka problem för den enskilde doktoranden. De främsta problemen är att det kan påverka privatlivet, progressionen i studierna och uppdateringen om vad som händer på arbetsplatsen på ett negativt sätt, detta trots en konstruktiv användning av digitala kommunikationskanaler.

Handledargruppen består av 7 kvinnor och 6 män. Åldrarna är 40-64 år, med en medelålder om 55 år. Samtliga har relevanta språkkunskaper. Tre handledare befinner sig på annan ort; en av dem inom lärosätet och två vid ett annat lärosäte (UmU).

En viktig utmaning ligger i att kontinuerligt genomföra handledningar. Ofta sker det i lärosätets lokaler, i vissa fall sker det på distans via exempelvis Skype. Två handledare har under senare år övergått till annat lärosäte, men de har varit kvar som handledare på samma premisser som tidigare. Över tid så ersätts ett eventuellt huvudhandledarskap hos externa handledare med ett bihandledarskap.

En annan viktig utmaning är att sänka medelåldern inom handledarkollegiet, inte minst för att säkra kontinuiteten av personal inom handledargruppen. Denna utmaning hanteras genom att låta disputerade genomgå lärosätets interna handledarutbildning och över tid integreras i handledargruppen.

Återkommande systematiska granskningar av forskarutbildningsmiljön görs via RUF. Den förra granskningen av pedagogikämnet skedde våren 2016 (MIUN 2015/1314:7).

Granskningen resulterade i följande rekommendationer till ämnet:

- a) se över den skriftliga överenskommelsen med UmU för att minska risken för osjälvständighet,
- b) införa kollegial bedömning av avhandlingsmanus inför disputation,
- c) besluta om gemensam policy för sammanläggningsavhandlingar,
- d) systematisera och dra nytta av närheten till lokala och regionala samverkanspartners för att öka extern forskningsfinansiering inklusive finansiering av doktorander/licentiander, och
- e) återinför informella doktorandseminarier, eller likande forum, där doktoranderna kan lägga fram förhållandevis obearbetade texter.

Punkt b, c och d har diskuterats i handledarkollegier under ht16. Punkt b och c kommer att åtgärdas från 2017. Punkt a och e har handledarkollegiet hitintills ställt sig frågande inför. Ifråga om punkt (a) finns det alltid risk för att det hos en part utvecklas ett beroende av en annan part inom ramen för ett samarbete. I fallet mellan MIUN och UmU uppfattar vi inom MIUN den risken som mindre än de styrkor som samarbetet medför. Styrkorna ligger i personalutbytet och kompetensutbytet mellan lärosätenas lärare respektive handledare i förhållande till forskarutbildningen. I och med samarbetet pågår det en kontinuerlig kompetensväxling mellan både berörda lärare/handledare inom handledarkollegiet och i förhållande till doktorander. Som enskild lärare finns det därför möjlighet att pröva och få återkoppling på sina kunskaper, erfarenheter och förmågor i förhållande till personal och doktorander inom såväl eget som ett annat lärosäte.

När det gäller punkt (e) är vi angelägna om att betona doktoranders självständighet. Därför uppmanar vi egna doktorander att de som komplement till den högre seminarierien ska arrangera egna seminarier där de diskuterar sina paper under mer informella former. Ett sådant arrangemang gör det möjligt för dem att kollegialt stötta varandra i sitt självständighetsgörande.

Punkt d är delvis åtgärdad via samverkansavtalen mellan Sundsvalls kommun och Härnösands kommun, delvis via den licentiand som är antagen för att forska om övningsskolor och den som är antagen i samverkan med Timrå kommun. Vilka långsiktiga återverkningar som dessa avtal får för forskarutbildningen återstår att se.

Beskrivning, analys och värdering av aspekten forskarutbildningsmiljö

Utifrån doktorandens arbetslivsperspektiv är det viktigt att doktoranden utvecklar en självständighet i att etablera såväl interna som externa yrkesmässiga nätverk. Ett konkret exempel på det är samverkansavtalet mellan MIUN och Sundsvalls kommun respektive Härnösands kommun. Utöver det kan även UTVs interna forskningsinriktningar vara en språngbräda för doktoranden att träna upp sitt vetenskapliga skrivande, exempelvis i form av att delta i processer om att skriva projektansökningar.

Det finns exempel på samverkan med omgivande samhälle och ett säkerställande av hög kvalitet i forskarutbildningen. Båda exemplen faller inom ramen för den obligatoriska forskarutbildningskursen *Design och metodval i studiet av pedagogiska praktiker*. Det ena exemplet gäller ett besök från polisen i Härnösand. Polisen ifråga berättade om det utredningsarbete som polisen bedriver i syfte att avancera från misstanke till lagförande. Syftet med besöket var att dels visa på likheter mellan polisens och forskarens arbete med kvalitativa data, dels belysa ett arbetslivsperspektiv för arbete med kvalitativa data. Det andra exemplet handlar om ett studiebesök hos Avdelningen för psykologi inom MIUN, i syfte att utveckla kunskaper och förståelse för experimentell design. I båda fallen problematiserades olika forskningsdesigners styrkor och svagheter samt relationen mellan analys och specifika designobjekt behandlades i relation till vissa kunskaps- respektive studieobjekt.

När det gäller jämställdhetsperspektivet så gäller lärosätets handlingsplan och åtgärdsprogram för lika villkor.⁶ Planen omfattar 34 åtgärds punkter och berör alla anställda, dvs. även doktoranders anställning, arbetsvillkor och sammansättningen av handledare. Planen innehåller bland annat åtgärder om lika villkor inom forskning och forskarutbildning, kompetensuppbyggnad avseende ledarskap och genus samt meritering av underrepresenterat kön bland docenter och professorer.

UTVs forskarutbildningsmiljö är förhållandevis jämställd 7 kvinnor och 6 män inom handledargruppen, även om just doktorandgruppen (10 kvinnor och 3 män) inte är det. Detta gör det betydelsefullt att vara särskilt uppmärksamma på lika villkor inför rekrytering av forskare och antagning av doktorander.

Förståelse för forskarutbildningsmiljön i sin helhet

Nedan ges exempel på styrkor med forskarutbildningen. I och med samarbetet mellan MIUN och UmU ingår doktoranderna i en utbildning med 25-30 st. doktorander, som möts och har gemensamma lärare från båda lärosätena (ARC 5). Forskarutbildningskollegierna vid de två lärosätena har under åren lärt känna varandra vilket gör att kurser och handledarfrågor kan ges en djup belysning och behandling. Inom MIUN ingår doktoranderna i fakultetens hela doktorandgrupp, läser kurser med dem och har en studierektor på fakultetsnivå som ordnar gemensamma träffar.

En annan styrka gäller organiseringen av UTVs forskningsaktiviteter inom ramen för tre forskningsinriktningar. Denna organisering gör det möjligt för doktorander att identifiera en hemvist för sin forskning och att träffa och diskutera med kollegor som ingår i samma inriktning. Eftersom forskningsinriktningarna planerar sina aktiviteter så att de inte kolliderar med varandra är det även möjligt för både doktorander och annan personal att ta del av andra inriktningars aktiviteter än den som de själva ingår i.

Ytterligare en styrka är att forskarutbildningsämnen vid MIUN tilldelas medel för två ämnesspecifika forskarutbildningskurser. Detta gör det möjligt att följa upp egna doktoranders specifika kunskapsbehov både i progressiv mening och år från år.

Det finns ett par centrala utvecklingsområden för forskarutbildningen. Det ena är implementeringen av en kollegialt grundad bedömning av doktorandens uppnådda avhandlingspoäng. Tidigare har handledarna inte varit tillräckligt synkroniserade i sina bedömningsgrunder. Detta dilemma åtgärdas från och med vt17, se nedan.

Ett annat utvecklingsområde är organiseringen av läsårs- eller terminsvisa seminarier om vetenskapligt skrivande av olika avsnitt i en akademisk text, exempelvis tidigare forskning, bakgrund, teori, metod, resultat och diskussion i såväl sammanläggningsavhandling som monografi. Det kan även handla om återkommande träning inför muntliga presentationer på internationella konferenser.

Det finns ett antal planerade åtgärder för att utveckla forskarutbildningsmiljön. Den ena rör doktorandernas högre seminarier. Ifråga om 20%-seminariet gäller fortsättningsvis att doktoranden inleder med att presentera sitt arbete, därefter tar en ämneskompetent disputerad diskutant vid. Diskutanten kan företrädesvis men inte nödvändigtvis komma från annat lärosäte. Vid 50%-seminariet ska diskutanten företrädesvis, men inte nödvändigtvis, vara intern och en av avdelningens docenter eller professorer. Vid 90%-seminariet ska läsaren vara en extern ämnesdiskutant utöver huvudhandledare och avdelningens docenter och professorer. Dessa utvecklingar svarar upp mot vissa rekommendationer som RUF gav i anslutning till sin granskning 2016 (se ovan och MIUN 2015/114).

En annan åtgärd är den numera kollegiala bedömningen av doktoranders uppnådda poäng, i stället för att enbart utgå från den enskilde handledarens bedömning. Diskussionen inom handledarkollegiet utgår från att ett manus ska vara kvalitativt bra med utgångspunkt i problem, design, och kvalitet i de ingående texterna. I en sammanläggningsavhandling bedöms artikelmanus och kapp på motsvarande villkor som en monografi.

Åtgärden går ut på att från 2017 delas avhandlingspoängen in i tre så kallade milstenar. Milsten 1 och 2 (20% respektive 50% av avhandlingspoängen) förutsätter att doktoranden har reviderat sina tankar i det seminariebehandlade manuset i förhållande till de från diskutanten och auditoriet framkomna kommentarerna och synpunkterna. Handledarna stöttar doktoranden i att särskilt lyssna på vissa kommentarer och synpunkter. Milsten 3 (75% av avhandlingspoängen) förutsätter att handledarna bedömer milstenen i förhållande till avhandlingens innehåll. Denna milsten befinner sig mellan 50- och 90%-seminariet för att den ska matcha MIUNs lönetrappa för doktorander. Här ska det i princip finnas ett artikelmanus som är inskickat till tidskrift för granskning, alternativt ett färdigt resultat-, analys- eller diskussionsavsnitt.

Ännu en planerad åtgärd är att uppmana doktoranden att snabbt i sin utbildning bestämma sig för monografi eller sammanläggning och att börja planera sitt avhandlingsarbete utifrån det. Detta inkluderar att rekommendera en doktorand som skriver sammanläggning att börja med att skriva och redovisa en litteratur- eller forskningsöversikt på en konferens. I nästa steg kan det leda till ett artikelmanus.

Ytterligare en planerad åtgärd är att anmoda doktoranden att även redovisa egna paper vid andra lärosäten där det finns adekvat kompetens hos forskare/forskningsgrupper med avseende på doktorandens pedagogiska kunskapsområde (ARC 5).

En avslutande planerad åtgärd är att under 2017 ge en seminarieserie om kritiskt läsande och skrivande. Syftet med seminarieserien är att kunna träffas fysiskt och i dialogform diskutera innebörden av kritiskt läsande och kritiskt skrivande. Målet är att inom ramen för UTV utveckla våra personliga och vår gemensamma medvetenhet om hur andra och vi själva använder argument för att kommunicera och övertyga en åhörare eller en läsare. Ett viktigt motiv för seminarieserien är att vidareutveckla UTVs forskningsmiljö på ett sätt som ger avtryck i egna presentationer, i eget skrivande samt i kommentarer och synpunkter på olika typer av vetenskapliga papers (ARC 4).

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Målen om kunskap och förståelse inom ramen för doktorandens forskningsområde och vetenskaplig metodik nås primärt via de obligatoriska kurser och de läskurser som doktoranden deltar i och examinerar skriftligt respektive muntligt. Doktoranden uppmanas att med hänsyn till personliga behov söka kurser såväl vid MIUN som vid andra lärosäten. Behovet av kurser inventeras i handledarkollegiet och kommer delvis till uttryck via doktorandens personliga önskemål. Beslut om kurser, oavsett om det rör sig om obligatoriska, individuella läskurser eller kurser vid andra lärosäten tas i handledarkollegiet.

Kunskap och förståelse nås också genom att doktoranden självständigt författar abstract/paper till passande konferenser. Till detta kommer även högre seminarier med interna respektive externa granskare.

Under de månatliga handledarkollegierna reflekterar handledare över sina respektive doktoranders måluppfyllelse i termer av kunskap och förståelse. Tillvägagångssättet är att detta utgör den näst sista punkten på dagordningen och innan den påbörjas får doktorandrepresentanten lämna mötet. Därefter kommenterar handledarna ”sina” doktorander och i samband med detta finns det även utrymme för andra medlemmar i kollegiet att berätta om sina intryck av doktoranden ifråga, exempelvis från en kurs eller ett seminarium. Det som tas upp under denna punkt skrivs inte in i protokollet. Genomgången kan resultera i att handledare rekommenderas att ta upp någon sakfråga med doktoranden ifråga eller att avvakta med att göra detta.

Det förekommer även att bedömning och betygsättning av genomgångna doktorandkurser sker i förhållande till kriterier för måluppfyllelse. Ett exempel kommer från den designkurs som gavs i början av 2016:

Doktoranden ska visa:	Doktorand N
1a) brett kunnande inom och	
1b) en systematisk förståelse av pedagogiks forskningsområde	
2a) förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och	
2b) med pedagogiks specifika metoder i synnerhet	
3a) visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt...	
3b) ...förmåga att göra forskningsetiska bedömningar	
4a) visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt...	
4b) ...till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer	
5a) visa fördjupad insikt om vetenskapen pedagogiks möjligheter och begränsningar,...	
5b) ...dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används	
Värdera akribi.	

Matrisen visar konstruktionen av en nära koppling mellan målformuleringar, lärandeaktiviteter och examination, vilket gör det möjligt att följa den enskilda doktorandens utveckling.

Förutsättningar för att den enskilda doktoranden kan slutföra sin utbildning inom planerad tid följs upp och säkras via den ofta månatliga handledningen av doktoranden, där såväl huvud- som biträdande handledare deltar. Till detta kommer den individuella uppföljning av

varje enskild doktorand som kontinuerligt sker inom ramen för handledarkollegiet och årligen via doktorandens individuella studieplan (ISP). Därutöver följs doktoranden via de tre högre seminarierna 20, 50 och 90% (tillika milstenar 20, 50 och 75%) utifrån vilka handledare beslutar om påbjuden revidering av doktorandpaper. Detta utesluter dock inte att handledare för en doktorand konfererar med handledare för en annan doktorand eller med handledarkollegiet.

Därtill sker handläggningen av betygsnämnd och opponent för disputationen i handledarkollegiet. Diskussioner om lämpliga personer förs i god tid före disputation och vid val av opponent vägs såväl ämnesområde som metodval in för att få en så bred granskning av arbetet som möjligt.

En viktig kvalitetsutvecklande åtgärd som vidtagits under det senaste året är skapandet av de tre ovan nämnda forskningsinriktningarna, SUN, ULL & KKSS. Strategin med dessa inriktningar går ut på att varje doktorand ska vara knuten till en av inriktningarna, men ha möjlighet att även delta i de andra inriktningarnas aktiviteter. Syftet med detta är att inom ramen för avdelningens forskningsmiljö skapa ett brett utbud av forskningsrelaterade aktiviteter. Målet med varje inriktning är att man både ska behandla fördjupande frågeställningar om exempelvis forskning i allmänhet och om vetenskapligt skrivande av papers och projektansökningar, teori och metod, samt att diskutera form relativt innehåll i vetenskapliga papers.

Beskrivning, analys och värdering av aspekten måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bland doktoranderna förekommer det kopplingar till arbetslivet som pedagog. I samband med redovisning inom aspekten Forskarutbildningsämne ovan, gavs ett exempel. Ett annat exempel är en doktorand vars avhandlingsämne handlar om skolors definierade behov av kunskap om elevinflytande. Studien handlar om hur elevinflytande kommer till uttryck i undervisningen i interaktionen mellan lärare och elev.

För arbetslivsperspektivet inom akademien se under aspekten Personal.

Doktorandperspektivet är tydligt i all måluppfyllelse – kunskap och förståelse. För det första förekommer det kollegiala samtal/diskussioner inför upplägg av kurs och i samband med bedömning och examination av enskild doktorand. Till detta kommer den kontinuerliga uppföljningen av avhandlingsarbetet genom handledningen och genom återkommande kontroll av individuell studieplan (ISP).

När det gäller examinationerna i samtliga kurser tillämpas en noggrannhet i samband med bedömning och examination (se bedömningsmatris ovan). Detsamma gäller i de fall då tillgodoräknande görs för kurser som lästs vid andra lärosäten. I de fall en doktorand blir underkänd på en examinationsuppgift får denne olika typer handledning för att uppnå examensmålen – beroende på vilka lärstrategier som passar doktoranden bäst (se under aspekten Personal). I båda fallen (examination och ett underkännande) värnas om att med utgångspunkt i ambitionen om en god måluppfyllelse understödja den enskilde doktorandens progression inom utbildningen. Även om alla doktorander går samma forskarutbildning så uppfattar var och en av dem den på sitt speciella sätt. Detta behöver och kan tas hänsyn till i samband med examinationstillfällen.

Sist men inte minst, tillämpar avdelningens studierektor en hög medvetenhet om doktoranders avdelningstjänstgöring så att denna inte inkräktar på utbildningsdelen i anställningen på ett olyckligt sätt.

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Examensmålen färdighet och förmåga nås främst via avhandlingen och denna följs upp stegvis via de högre seminarier omfattande 20-, 50- och 90-% av avhandlingspoängen. I detta ingår att doktoranden har eget ansvar för att hålla sig inom ramen för aktuella presstopp.

Dessutom nås examensmålen via:

- specifika delstudier,
- den samlade träningen i färdighet och förmåga i ämnet via genomförd forskarutbildning,
- via det kunskapsstillskott avhandlingen ska bidra med,
- deltagande i internationella konferenser samt deltagande i andra sammanhang än vetenskapliga, exempelvis RUNs regionala nätverksträffar och insatser, tidningsartiklar och offentliga föreläsningsserier bidrar alla till övriga i förordningen föreskrivna färdigheter och förmågor. Det är handledarnas ansvar att doktoranderna deltar i beskrivna praktiker,
- litteraturgranskningar och policyanalyser samt samverkande aktiviteter som återkopplar forskningsresultat.

Samtliga punkter ovan har en konkret relevans för färdighet och förmåga eftersom de handlar om något som har gjorts eller ska utföras.

Ifråga om färdighet och förmåga att muntligt och skriftligt presentera forskning och forskningsresultat så sker det via föreläsningsserier och nationella och internationella forskarkonferenser. Se följande länk för exempel på offentlig föreläsningsserie där antagna doktorander ht16 medverkat.⁷ Inför forskarkonferenser och presentation av eget material har det vid, påtalat behov, arrangerats möjligheter till generalrepetition för doktorander.

När det gäller doktoranders bidrag till samhällets utveckling och stöd av andras lärande så finns det doktorander som inom ramen för sin avdelningstjänstgöring medverkar i exempelvis RUN-gymnasiesamverkan, särskilda insatser i skolan via SPSM och Rektorsprogrammet och där möter skolledare och förskolechefer.

Under de månatliga handledarkollegierna reflekterar handledare över sina respektive doktoranders måluppfyllelse i termer av färdighet och förmåga på motsvarande sätt som för måluppfyllelse om kunskap och förståelse (se föregående huvudavsnitt).

Det finns också möjlighet för doktorander att pröva sina färdigheter och förmågor i ett samförfattarskap och i juni 2016 formulerade handledarkollegiet egna principer för detta. Då bestämdes exempelvis att det i avhandlingens kapp tydligt ska redovisas vad som är doktorandens eget bidrag och, i förekommande fall, vad som är andra författares bidrag, i enlighet med Vancouverreglerna.⁸ Detta för att doktorandens personliga färdighet och förmåga ska kunna särskiljas från andras dito.

Förutsättningar för att den enskilda doktoranden kan slutföra sin utbildning inom planerad tid följs upp och säkras via den tidigare nämnda månatliga handledningen av doktoranden, där såväl huvud- som biträdande handledare deltar. I detta ingår även progressionen via högre seminarier och så kallade milstenar. Detta sker, som tidigare framförts, även via samplanering och uppföljning av varje enskild doktorand inom handledarkollegiet.

Från 2017 vidtas åtgärder som ger goda förutsättningar för en tydligare kommunikation mellan handledare och doktorand, avseende vad som behöver göras för att nå ett kvalitativt godkänt avhandlingsmanus. Åtgärden går ut på en, som tidigare presenterats, samsyn inom handledarkollegiet om att beräkningsgrunden är avhandlingspoängen och att avhandlingsmanusets kvalitet manifesteras via de stegvisa högre seminarierna tillika milstenarna. Eftersom denna progression kontinuerligt följs upp inom handledarkollegiet är det möjligt att göra kollegiala bedömningar och avvägningar om vilka kvalitetsutvecklande åtgärder som kan tänkas vara relevanta för respektive doktorand. Återkoppling sker även till RUF.

Beskrivning, analys och värdering av aspekten måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Det finns ett antal exempel på hur det går att säkerställa och följa upp utbildningens kvalitet och examensmål med avseende på färdighet och förmåga hos den enskilda doktoranden. Det som tidigare nämnts är framför allt:

- de stegvisa högre seminarierna och där användningen av externa granskare,
- möjligheten till bihandledare,
- deltagande i nationella och internationella konferenser,
- deltagande i offentliga föreläsningsserier,
- möte med praktiker, exempelvis inom RUN-gymnasiesamverkan, särskilda insatser i skolan via SPSM, Rektorsprogrammet och övningskoleprojektet.

I samtliga uppräknade exempel provas doktorandens kunskaper och förståelse i förhållande till dennes färdigheter och förmågor. Detta gäller särskilt de tre sista punkterna eftersom var och en av dem kan uppfattas representera ett så kallat ”skarpt läge”.

Arbetslivsperspektivet på färdighet och förmåga för en forskare blir särskilt påtagligt då doktoranden medverkar i internationella konferenser, deltar i offentliga föreläsningsserier, och möter praktiker, exempelvis inom Rektorsprogrammet och övningskoleprojektet.

Doktorandperspektivet på färdighet och förmåga sker dels via uppmuntran att doktoranden deltar i konferenser, och andra sammanhang där doktoranden förväntas presentera och försvara sin forskning.

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Aspekten måluppfyllelse i termer av värderingsförmåga och förhållningssätt aktualiseras i olika skeden av forskarutbildningen. Inledningsvis handlar det om att argumentera för behov av viss kunskap alternativt annorlunda praxis i visst sammanhang. Det handlar också om att specificera den kunskapslucka som ska täppas till, alternativt redogöra för praktiska problem som behöver åtgärdas.

Dessa överväganden ska leda till en bestämning av kunskapsområde, kunskapsobjekt och specifikt studieobjekt. I nästa skede aktualiserar det en analys (sönderdelning) av befintliga faktakunskaper och den tidigare forskning som kan förknippas med studieobjektet, vilket i sin tur gör det möjligt att placera in studieobjektet i ett större sammanhang. Sammanhangets omfattning/utsträckning bestäms av den analysnivå som är aktuell, exempelvis individ, interaktion, grupp, organisation alternativt samhälle.

Detta är i sin tur nära förknippat med en bestämning av relevant förhållningssätt i termer av vetenskapliga antaganden, begrepp respektive teorier om studieobjektet som kan tillämpas på eller genereras ur data. Här gäller det att dels skapa goda förutsättningar för att förstå respektive förklara resultaten, dels att göra det möjligt att sortera insamlad information utifrån vad som kommer före och vad som kommer efter, vad som är över- och vad som är underordnat, samt vad som är i förgrunden respektive vad som finns i bakgrunden av studieobjektet och dess olika komponenter.

Reflektioner om värderingsförmåga och specifika förhållningssätt aktualiseras också då målet är att noggrant och i analytisk mening redovisa den egna medvetenheten om/insiktsfullheten i studiens tillvägagångssätt och genomförande. Detta kan för det första inkludera kommentarer om styrkor och svagheter i kvantitativa data, dvs. att doktoranden mätt det som avsågs att mäta (validitet), mätinstrumentets tillförlitlighet över tid (reliabilitet) och noggrannheten i genomförda mätningar (precision). För det andra kan det vara frågan om att kommentera styrkor och svagheter i kvalitativa data, dvs. resultatens pålitlighet ur forskningspersonernas perspektiv (trovärdighet), resultatens generaliser- eller användbarhet mellan olika sammanhang eller omgivningar/miljöer (överförbarhet), hänsyn till det ständigt föränderliga sammanhang vari forskningen sker (tillförlitlighet/pålitlighet) och den grad som resultaten kan bekräftas av andra (forskare eller forskningspersoner) (objektivitet).

I samtliga skeden utgör doktorandens individuella självständighet grundbulten för dennes värderingsförmåga och förhållningssätt. Det handlar speciellt om doktorandens medvetenhet om sin forskning och det tillvägagångssätt som denne använder. Detta aktualiseras inte minst då analysen av insamlade data och dess komponenter ska rekonstrueras till informativa mönster och strukturer (synteser) som gör det möjligt att dels besvara enskilda forskningsfrågor, dels uppfylla syftet. Medvetenheten aktualiseras också i samband med att doktoranden återkopplar sina summerade poänger till syfte, bakgrund, teori/begrepp och/eller metod samt drar slutsatser från detta.

Inför, under och efter genomförd datainsamling är det också viktigt att doktoranden medvetet gör forskningsetiska bedömningar. Dessa bedömningar grundar sig på olika källor. MIUNs forskningsetiska kommitté har till uppgift att sprida information om forskningsetik samt att underlätta forskningsetiska bedömningar av forskning och studentarbeten vid universitetet.⁹ Handledaren som innehar den högsta forskningskompetensen är den som tillsammans med doktoranden ansvarar för att de etiska föreskrifterna efterlevs. I osäkra fall kan man ansöka om ett rådgivande yttrande hos MIUNs forskningsetiska kommitté. Det finns även en fakultetsgemensam kurs, Ethics in social science 7,5 Credits för detta ändamål. Utöver denna kurs förekommer även inslag med etisk bedömning i andra forskarutbildningskurser, både bland obligatoriska och frivilliga kurser.

Beskrivning, analys och värdering av aspekten måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Den enskilde doktorandens sammanlagda värderingsförmåga och förhållningssätt utifrån ovanstående beskrivning, bedöms i takt med att denne avancerar genom handledningstillfällena och de högre seminarierna (20-, 50- och 90%). Det betyder att kontrollen och återkopplingen av att detta mål uppnås är kontinuerlig genom forskarutbildningen. Kontinuiteten gör det också möjligt för handledare och lärare att säkerställa att doktoranden tagit del av nödvändiga kunskaper och utvecklat en förståelse, en värderingsförmåga och ett etiskt förhållningssätt som synliggör skillnaden mellan vetenskaplig utveckling och annan kunskapsutveckling i samhället. Indirekt sker det även via doktorandens deltagande i ämnets olika grundutbildningar där studenters och arbetslivets behov problematiseras.

Under de månatliga handledarkollegierna reflekterar handledare över sina respektive doktoranders måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt på motsvarande sätt som för måluppfyllelse om kunskap och förståelse och om färdighet och förmåga (se ovan).

Se även tidigare redovisning om månatliga handledningen, högre seminarier och milstenar.

Angående kvalitetsutvecklande åtgärder, se tidigare redovisning om skapandet av tre forskningsinriktningar, tydligare kommunikation mellan handledare och doktorand, ett kvalitativt godkänt avhandlingsmanus, ökad medveten samsyn inom handledarkollegiet om beräkningsgrunden för avhandlingspoängen under aspekten Forskarutbildningsmiljö.

Förståelse för måluppfyllelse – kunskap och förståelse; färdighet och förmåga och värderingsförmåga och förhållningssätt i sin helhet

I och med samarbetet med UmU och DMA ifråga om kursutbud, lärarinsatser och inom handledarkollegiet finns det en bred teoretisk och metodologisk bas utifrån olika perspektiv som erbjuds doktoranden. Dessutom utgör handledarkollegiet ett tvärvetenskapligt forum för säkerställande och uppföljning av utbildningens kvalitet samt att doktoranderna uppnår examensmålen. Detta samarbete och kollegiala forum får även fördelaktiga konsekvenser för doktorandens förutsättningar att genomföra sina forskarstudier.

Det förekommer behov av fler utvecklade strategiska kopplingar till nationella och internationella vetenskapliga aktiviteter. Såsom att bjudna in alternativt besöka internationellt verksamma professorer och forskare, engagemang i internationella konferenser, utveckla fler internationella och institutionella kontakter, skicka fler artiklar till välrenommerade tidskrifter samt utveckla framtida samarbete med andra centra, både på lärosätet och externt, och med andra akademiska partners.

Det förekommer även behov av att utveckla nätverk inom lärosätet mellan olika discipliners forskarutbildning. Ett exempel på det är det tidigare nämnda samarbetet med psykologiämnet och experimentell metod som skedde inom ramen för en av de obligatoriska kurserna. Det föreligger ytterligare ett behov av att systematiskt säkra kunskap och förståelse för analyser av kvantitativa data. Möjligheter finns inom lärosätet, men det hänger på att den enskilda doktoranden skrider till handling. Här skulle det behövas upptrampade stigar som den doktorand kan gå som behöver fördjupa sina kunskaper om sådana analyser.

Förutom det föreligger det behov av att, utöver forskarutbildningens kurser och seminarier, systematisera doktoranders och övrig personals utveckling i vetenskapligt skrivande, granskning av studentarbeten i samband med avdelningstjänstgöring, granskning av kollegors paper, och ett aktivare deltagande i externa och interna nätverk samt forskningsinriktningar.

Internt vid UTV räknar handledarkollegiet med förbättringar och fördjupningar via mötena i de tre nyligen etablerade forskningsinriktningarna SUN, ULL & KKSS. Ett sätt att

kompetensutveckla doktorander är att bland annat till doktorander delegera ansvaret för innehållet i ett visst sådant möte.

Arbetslivets perspektiv

Doktoranderna förbereds för en fortsatt akademisk karriär genom att de har en del av sin anställning inriktad mot avdelningstjänstgöring och deltagande i kurs om Högkolepedagogik. Detta ska möjliggöra att de är anställningsbara som lektorer efter examen. De ingår även i nätverk, exempelvis RUN, vilket förbereder dem för att kunna arbeta med kvalificerade utredande uppgifter inom kommunal eller annan utbildningsverksamhet.

Utöver det har de möjlighet att träna på att skriva projektansökningar, redovisa forskning såväl muntligt som skriftligt vid nationella och internationella konferenser, att ta initiativ till kontakter med forskare både inom och utanför MIUN via sina nätverk och forskningsinriktningar.

Forskarutbildningen följs kontinuerligt upp. Bland annat genom att medlemmar i handledarkollegiet deltar i både nationella (SWERA; RUF; RUN) och internationella (ECER/EERA) sammanhang (kurser, konferenser och nätverk) och på så vis håller sig à jour med omvärldens förväntningar och krav på forskarutbildade. En annan viktig källa är att följa platsannonser för disputerade pedagoger, de innehåller ofta information om förväntade kvalifikationer. Ytterligare en viktig källa är att följa upp upplevelser, uppfattningar och erfarenheter hos kollegor som byter arbetsgivare. Hur ser de på kvalitet, karriär och arbetsliv dit de flyttat jämfört med där de kom ifrån?

Avdelningen arbetar inte organiserat och strategiskt med disputerade alumner. Det beror i huvudsak på att nydisputerade ofta anställs och blandas upp med erfarna kollegor och därmed ingår i kollegier såsom ämnes-, forskar- och handledarkollegium.

I normalfallet har doktorander 20% avdelningstjänstgöring, vanligtvis i form av undervisning, men även i form av andra göromål. Ett exempel på andra göromål är en doktorand som bedriver forskarstudier till 70%, gör 25% i Rektorsprogrammet och 5% som doktorandrepresentant i fakultetsnämnden. Andra doktorander har utöver undervisning uppdrag från Statens Institutionsstyrelse (SIS), övningsskoleprojektet, forskarutbildningsråd, gymnasiesamverkan och uppdragsutbildning i sin avdelningstjänstgöring.

Innehållet i forskarutbildningen följs kontinuerligt upp både specifikt för doktorander och allmänt via forskningsmiljön på avdelningen. Exempel på sådan uppföljning är att avdelningen under senare år haft specifika rektorsmedel för att utveckla skrivandet av projektansökning bland nydisputerade (ARC 7). Inför 2017 erbjuds en seminarierie om kritiskt läsande och skrivande (ARC 4). Båda dessa miljöutvecklande aktiviteter utgör ett led i att förbereda både doktorander och doktorer för ett föränderligt arbetsliv, inte minst eftersom 2017 års seminarierie vänder sig till båda dessa kategorier.

Utöver det finns även den ovan nämnda kompetensförsörjningsplanen inom MIUN som beskriver vilka aktiviteter och åtgärder som ska genomföras både kort- och långsiktigt, för att säkerställa att rätt kompetens finns för att nå verksamhetens mål.

När det gäller att koppling till omgivande samhälle och att återkoppling sker till relevanta intressenter är RUN en viktig samarbetspartner.

Doktoranders perspektiv

Vid HUV finns en studierektor vars uppdrag omfattar ett studiesocialt ansvar för doktorander och stöd i frågor som rör högskoleförordningen och fakultetens regelverk.

Doktorandinflytande säkerställs genom att doktorander ingår i Fakultetsnämnd, Råd för lärarutbildningen, Råd för utbildning på grund- och avancerad nivå, Råd för utbildning på forskarnivå (RUF), Anställningsråd, Ämneskollegium, Forskarkollegium ochHandledarkollegium. Doktoranderna har också månatliga interna möten (ofta en eftermiddag) där de diskuterar, förbereder och initierar egna frågor till kollegierna samt rapporterar från möten de deltagit i. Ifråga om den egna utbildningen regleras utbildning och handledning i varje doktorands ISP i samverkan mellan doktorand och handledare. Doktoranderna deltar i beslutsprocesser via sina representanter i ovan nämnda sammanhang.

I likhet med annan personal omfattas doktorander av regler och styrdokument för det kontinuerliga arbetsmiljöarbete som sker på MIUN. Utöver det har doktorander direkt tillgång till ämneskollegium och via representation till forskarkollegium och handledarkollegium där beslut kan tas som rör doktoranders psykosociala arbetsmiljö.

En styrka i den psykosociala arbetsmiljön är doktoranders lönedel och expenser, se ovan (se under aspekten: Forskarutbildningsmiljö). Dessutom ingår varje doktorand i en forskningsinriktning och i kollegiala lärarlag. Utöver det har doktorander medarbetarsamtal med avdelningschefen och sina arbetsrum uppblandade mellan adjunkter och forskare.

Under ht16 genomförde den nytillträdde ansvarige för forskarutbildningen enskilda samtal med 9 av 13 doktorander. Skälet för samtalen var att personen ifråga ville bekanta sig med doktoranderna och deras forskningsprojekt. Samtalen var frivilliga och fyra doktorander valde att avstå från medverkan. Frågor som ställdes var: Berätta lite om vad du för tillfället håller på med i ditt avhandlingsprojekt?; Hur upplever du UTVs forskarutbildning med avseende på a) styrkor/fördelar och b) svagheter/nackdelar?; Är det något som du för tillfället saknar i din forskarutbildning?; Om någon frågar mig i min egenskap av ansvarig för forskarutbildningen om vad olika doktorander vid UTV skriver om i sina avhandlingar, vad vill du att jag ska svara när det gäller ditt avhandlingsprojekt, med avseende på kunskapsområde, kunskapsobjekt, studieobjekt, etc.?; Har du något allmänt önskemål om forskarutbildningen med avseende på kurser, seminarier, etc.?; och; Om vi skulle förbättra forskarutbildningen, vad tycker du är speciellt viktigt att jag tar med mig från vårt samtal? Samtliga svar redovisades för medverkande doktorander och i handledarkollegiet.

Alla synpunkter från doktorander som samlats in och sammanställts redovisas i olika fora, exempelvis till avdelningschef, forskarkollegium och handledarkollegium via handledare och ansvarig för forskarutbildningen. Utöver det går handledarkollegiet vid MIUN igenom kursvärderingar från doktorandkurser i samarbete med handledarkollegiet vid UmU och återkopplar detta till doktoranderna.

Återkopplingen till doktorander om beslut och eventuella åtgärder sker på olika sätt, dels via arbetsplatsträffar, via doktorandrepresentanten i olika fora, via ansvarig för forskarutbildningen, via huvudhandledare och via protokoll från olika möten. Detta betyder att den enskilde doktoranden har flera alternativa informationskällor för att kunna ta del av relevant information. Se även redovisning av doktorandperspektivet under aspekten: Måluppfyllelse – Kunskap och förståelse.

Jämställdhetsperspektiv

Forskarutbildningen kan uppfattas olika av kvinnliga och manliga doktorander. MIUNs krav på arbetsmiljön gäller dock kvinnor i lika hög grad som män, så i kraven bör det inte vara någon skillnad.

Ämnets doktorandgrupp består av 13 personer varav 10 kvinnor och 3 män. Det betyder att männen är i minoritet, vilket kan uppfattas som en obalans. Det finns fler långpendlande kvinnor (7 st) än män (1 st). Av dessa har endast 4 st kvinnor dubbel bosättning. (Definitionen av långpendlare är att de har 30 km resväg eller längre mellan arbetsplats och bostad. Handledargruppen däremot är förhållandevis balanserad, 7 kvinnor och 6 män.

Oavsett kön så leder forskarutbildningen vanligtvis till en stärkt position i arbetslivet dels bättre ekonomiska förutsättningar, dels förbättrade möjligheter till att medverka i olika typer av forskningsprojekt.

MIUN ger aktivt stöd till de doktorander som behöver särskilda insatser samtidigt som avdelningen bekräftar de som är självständiga och som har förmåga att på egen hand göra det lilla extra.

En viktig utmaning är att skärpa rekryteringen till forskarutbildningen. Det behövs en stegvis antagningsprocedur som inte enbart baserar sig på prestationer som den sökande skickar eller tar med sig till anställningsintervjun. För att bedöma sökandens faktiska akademiska kompetens behövs en fördjupning av den befintliga situerade prövningen, som präglas av ett jämställdhetsperspektiv. När det gäller fördjupad antagningsprocedur så blir det aktuellt vid nästa antagningsomgång.

Utöver de värden som förmedlas via MIUNs jämställdhetsarbete så försöker avdelningen att integrera jämställdhetsperspektiv inom kursutbudet på såväl grund- som forskarutbildning. Detta kommer doktoranden till del i egenskap av både forskarstuderande och personal tillika universitetslärare.

Se även om jämställdhet under aspekterna Personal och Forskarutbildningsmiljö.

¹ <https://www.miun.se/utv/utbildning/pedagogik>

² <http://www.pedag.umu.se/swera/>

³ <https://www.miun.se/huv/namnd-och-rad/rad-for-utbildning-pa-forskarniva>

⁴ <https://www.miun.se/utv/forskning/forskargrupper>

⁵ <https://www.miun.se/naringslivsamhalle/run/ovningsskolor/>

⁶ <https://www.miun.se/siteassets/forvaltning/styrdokument/1.-ledning-och-styrning/likavillkor/bilaga-till-miun-2014-879-handlingsplan-likavillkorpdf>

⁷ <https://www.miun.se/siteassets/avdelningar/utv/nyheter/kvallsforelasningpdf>

⁸ <http://www.codex.vr.se/etik2.shtml>

⁹ <https://www.miun.se/Forskning/Forskningsetisk-kommitte/>